

1. ХУУЛИЙН ТӨСӨЛД САНАЛАА ӨГНӨ ҮҮ.

2025.10.24-өөс нээгдэн, боловсруулж буй төслүүд хэсэгт байршигдсан.

УИХ-ын гишүүн Мягмарсүрэнгийн Бадамсүрэн нарын өргөн барьсан **“ХҮҮХДИЙН ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ ТУХАЙ ХУУЛЬ”**-ийн төсөлд ЦАХИМ ПАРЛАМЕНТ хуудасны дараах холбоосоор орж саналаа өгөх боломжтой.

<https://d.parliament.mn/tusul/17fb677b-f3d3-4142-a4cd-bbc7cde3604a>

Тэрбээр:

- Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих тухай анхдагч хуулийн төслийг УИХ-ын гишүүдийн хамт санаачлан санал авахаар хүргүүлсэн байгаа. Үндэсний баялгийн сангийн Ирээдүйн өв сангийн арвижуулсан хүүгийнх нь 50 хувиас доошгүй хувийг хүүхдүүдийнхээ хөгжилд зориулъя гэж байгаа юм...гэв.

Эх сурвалж:

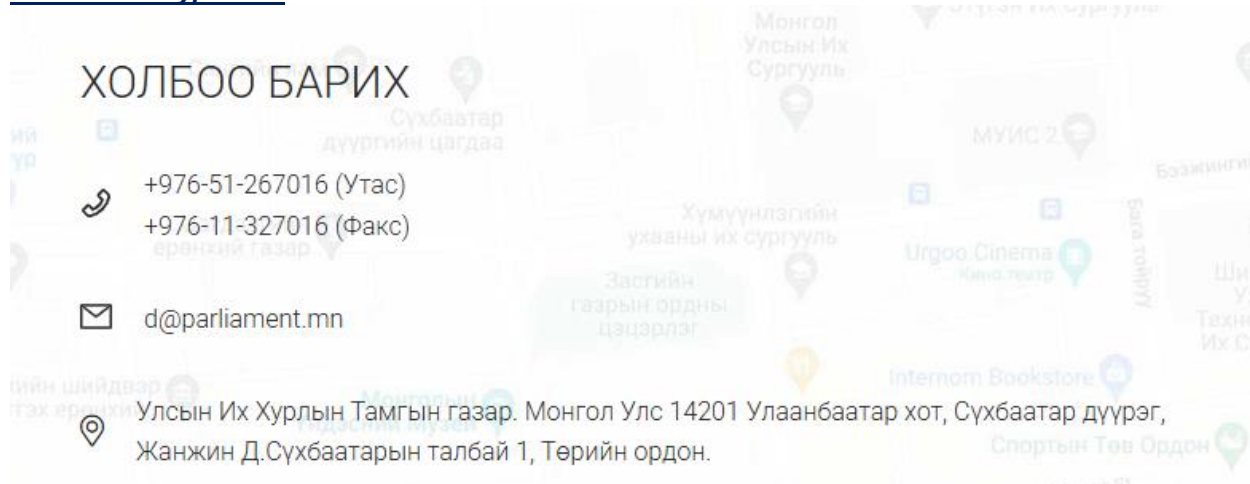
Дорнод аймгийн Боловсролын газар

Захиргаа, удирдлагын хэлтэс, 304 тоот

Боловсролын хяналтын улсын байцаагч Р.Оюунтуяа

Емэйл: oyuuntuyaa68is@moes.edu.mn Утас: 99588111

Нэмэлт эх сурвалж:

ХҮҮХДИЙН ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ ТУХАЙ
НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
Нийтлэг үндэслэл

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилго

1.1. Энэ хуулийн зорилго нь хүүхэд бүр хөгжлийн үйл явцад тэгш хамрагдах боломжийг бүрдүүлэх, хүүхдийн хүсэл сонирхолд тулгуурлан авьяас, чадварыг хөгжүүлэх, чөлөөт цагийг үр бүтээлтэй өнгөрүүлэх, нийгмийн оролцоог нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн хичээлээс гадуурх үйл ажиллагааг төрөөс дэмжих, санхүүжүүлэх, зохион байгуулахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих тухай хууль тогтоомжийн үйлчлэл

2.1. Энэ хууль нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт амьдарч буй хүүхэд бүрийн хичээлээс гадуурх сургалтад хамрагдахтай холбогдсон үйл ажиллагаа, түүнд төр, орон нутгийн болон боловсрол, соёл, спорт, иргэний нийгмийн байгууллагууд, иргэн, хуулийн этгээд, эцэг эх, асран хамгаалагчийн оролцоо, эрх үүргийг зохицуулна.

3 дугаар зүйл. Нэр томъёоны тайлбар

3.1. “Хүүхдийн хөгжил” гэж хүүхэд өөрийн сонирхолд үндэслэн, өөрийгөө хөгжүүлэх зорилгоор хичээлийн хөтөлбөрөөс гадуур оролцох шинжлэх ухаан, технологи, гадаад хэл, нийгмийн оролцоо, спорт, соёл, урлагийн гэх мэт мэдлэг, ур чадварыг олгох, хувь хүний хөгжлийг дэмжих, сэтгэл зүйн боловсрол олгох дугуйлан, клуб, хөтөлбөр зэрэг бүтээлч үйл ажиллагааг хэлнэ.

3.2. “Дэмжлэг” гэж төрөөс үзүүлэх санхүүжилт, дэд бүтэц, мэргэжилтний сургалт, чанарын хяналт зэрэг арга хэмжээг ойлгоно

3.3. “Хүүхдийн хөгжлийн төв” гэж тухайн орон нутагт хүүхэд хичээлээс гадуурх буюу чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх орчин, нөхцөл, санхүүжилтийг төрөөс зохион байгуулалттайгаар хангасан хүүхдийн хөгжлийг дэмжих үйл ажиллагааны чиглэл бүхий сургалтын үйл ажиллагаа явуулж буй байгууллагын барилга байгууламжийг хэлнэ.

3.4. “Боловсролын сургалтын байгууллага” гэж Монгол Улсын газар нутагт төрийн болон хувийн өмчлөлийн хэлбэртэй цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургууль, мэргэжлийн боловсролын сургууль, политехник коллеж, коллеж, их, дээд сургууль зэрэг бүх шатны боловсролын үйл ажиллагаа эрхэлж буй байгууллагыг хэлнэ.

3.5. “Хөгжлийн үйл ажиллагаа зохион байгуулагч” гэж хүүхдийн хөгжлийн үйл ажиллагааг гэрээний үндсэн эрхэлж байгаа хувь хүн, хуулийн этгээдийг хэлнэ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

Хүүхдийн хөгжлийн үйл ажиллагааны зохион байгуулалт

4 дүгээр зүйл. Хичээлээс гадуурх хөгжлийн чиглэлээрх сургалтын үйл ажиллагааны чиглэл

4.1. Дараах чиглэлээр үйл ажиллагааг зохион байгуулна. Үүнд:

4.1.1. Шинжлэх ухаан, инженерчлэл, математик, технологи

4.1.2. Гадаад хэл

4.1.3. Спорт, биеийн тамир

4.1.4. Хөтөлбөрт суурилсан хувь хүний хөгжил

4.1.5. Сэтгэл зүйн боловсрол

4.1.6. Санхүүгийн боловсрол

4.1.7. Нийгмийн оролцоо

4.1.8. Хүрээлэн буй орчны боловсрол, байгаль хамгаалал

4.1.9. Соёл, урлаг

4.2. Хичээлээс гадуурх хөгжлийн сургалтын үйл ажиллагаа нь хүүхэд бүрийн нас, сонирхол, хөгжлийн онцлогт нийцсэн байна.

4.3. Иргэний боловсролын агуулгад харшлах шашны шинжтэй үзэл санаа түгээх, улс төрийн болон ялгаварлан гадуурхалт, хүчирхийлэлийн аливаа хэлбэрийг дэмжсэн агуулгатай үйл ажиллагааг хориглоно.

5 дугаар зүйл. Хүүхдийн оролцоо

5.1. Хүүхэд сайн дурын үндсэн өөрийн сонирхолд нийцсэн үйл ажиллагаанд оролцоно.

5.2. Хүүхдийн санал, санаачилгыг үйл ажиллагааны төлөвлөлтөд тусгана.

5.3. Хүүхэд өөрийн харьяалагдах Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг болон Хүүхэд хөгжлийн төв, сургалтын төв, дугуйланд энэ хуулийн 4.1 дэх хэсэгт заасан чиглэлийн сургалтад жилд 6 сараас доошгүй хугацаанд хамрагдаж болно.

6 дугаар зүйл. Эцэг, эх, асран хамгаалагчийн эрх, үүрэг, оролцоо

6.1. Хүүхдийн хөгжлийн үйл ажиллагаанд эцэг, эх, асран хамгаалагч дараах байдлаар оролцоно. Үүнд:

6.1.1. Эцэг, эх, асран хамгаалагч нь хүүхдийн оюун ухаан, сэтгэл зүй, бие бялдар, авьяас, ур чадвар, сонирхлын хөгжлийг дэмжих, хичээлээс гадуур өөрийгөө хөгжүүлэх хөтөлбөрт хамрагдах боломжийг хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх, дэмжлэг үзүүлэх;

6.1.2. Хүүхдийн үзэл бодол, сонирхол, хэрэгцээг сонсож, шийдвэр гаргах үйл явцад оролцуулан, нас, онцлог, хөгжил, сонирхол, хэрэгцээнд нийцсэн байдлаар шийдвэр гаргах;

6.1.3. Зөвшөөрөгдсөн хөгжлийн үйл ажиллагаа, хөтөлбөрийн талаарх мэдээллийг тогтмол авч, үнэлэлт дүгнэлт өгөх;

6.1.4. Багш, хөгжлийн үйл ажиллагаа зохион байгуулагчтай харилцаж, хамтран ажиллах;

6.1.5. Хөгжлийн үйл ажиллагаа, хөтөлбөрийн хэрэгжилт, хамрагдалтад хяналт тавьж, шаардлагатай тохиолдолд байгууллагад санал хүргүүлэх;

6.1.6. Хөгжлийн үйл ажиллагаа, хөтөлбөрийн төлбөрт төсвөөс олгосон дүн хангалтгүй тохиолдолд зөрүүг сайн дурын үндсэн дээр гаргана.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

Төрийн байгууллага, оролцогч талуудын эрх, үүрэг

7 дугаар зүйл. Улсын Их Хурлын бүрэн эрх

7.1. Улсын Их Хурал нь хүүхдийн хөгжлийг дэмжихэд дараах бүрэн эрх, чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

7.1.1. Улсын хэмжээнд хүүхдийн эрхийг хангах талаархи төрийн бодлогыг тодорхойлох;

7.1.2. Улсын төсөв, Үндэсний баялгийн сангаас жил бүр хүүхдийн хөгжлийг дэмжих сургалтад зориулан олгох төсвийг батлах;

7.1.3. Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих сургалтын үйл ажиллагаанд зарцуулах нийт санхүүжилтийн хэмжээг батлах

7.1.4. Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих,

8 дугаар зүйл. Засгийн газрын эрх, үүрэг

8.1. Засгийн газар нь хүүхдийн хөгжлийг дэмжихэд дараах бүрэн эрх, чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

8.1.1. Улсын хэмжээнд хүүхдийн хөгжлийг дэмжих чиглэлээрх бодлого боловсруулж, хэрэгжилтийг хангах;

8.1.2. Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих тухай хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангах,

8.1.3. Хичээлээс гадуурх хүүхдийн хөгжлийг дэмжих сургалтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хөрөнгийг жил бүрийн улсын болон Үндэсний баялгийн сангийн төсвийн төсөлд тусган Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж батлуулах,

8.1.4. Хичээлээс гадуур хүүхдийн хөгжлийг дэмжихэд зориулан батлагдсан төсвийг хүүхдийн тоонд үндэслэн аймаг, нийслэлийн төсөвт шилжүүлнэ

9 дүгээр зүйл. Хүүхдийн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын чиг үүрэг

9.1. Хүүхдийн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь хүүхдийн хөгжлийг дэмжих чиглэлээр дараах чиг үүрэгтэй:

9.1.1. Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих тухай хууль тогтоомж, төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх ажлыг нэгдсэн удирдлагаар хангах, хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, үр дүнг тайлагнах;

9.1.2. Хүүхдийн асуудал хариуцсан бүх шатны байгууллагыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, үйл ажиллагаанд үнэлэлт, дүгнэлт өгөх;

9.1.3. Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлдэг хувь хүн, хуулийн этгээдийн бүртгэл, мэдээллийн цахим санг бүрдүүлэх;

10 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын чиг үүрэг

10.1. Тухайн шатны төсвөөс жил бүр хүүхдийн хөгжлийг дэмжих сургалтад зориулсан төсөв батлах;

10.2. Энэ хуулийн 12.4 дэх хэсэгт заасан хичээлээс гадуурх хүүхдийн хөгжлийн үйл ажиллагааг дэмжих бүтээн байгуулалт, дэд бүтэц, орчны тохируулга, шаардлагатай үед хэрэглэх материалаг нөөц, тоног төхөөрөмжийг зардлыг орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлэх,

10.3. Харьяалах нутаг дэвсгэртээ энэ хуулийн 12.1 дэх хэсэгт заасан хөгжлийн төвийг ажиллуулахад шаардлагатай төрийн болон орон нутгийн өмчит барилга байгууламжийг тэргүүн ээлжид ашиглуулах шийдвэрийг гаргах,

11 дүгээр зүйл. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг даргын чиг үүрэг

11.1. Харьяалах нутаг дэвсгэртээ Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах,

11.2. Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих сургалтын үйл ажиллагаанд шаардагдах төсвийг орон нутгийн төсвийн төсөлд тусган тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд өргөн мэдүүлж батлуулах, хэрэгжилтийг зохион байгуулах,

11.3. Харьяалах нутаг дэвсгэрийн онцлогт тохирсон хүүхдийн хөгжлийн үйл ажиллагаанд шаардлагатай барилга байгууламж, дэд бүтэц, орчны тохируулга, шаардлагатай үед хэрэглэх материалаг нөөц, тоног төхөөрөмжийн зардлыг жил бүрийн орон нутгийн төсвийн төсөлд тусган аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд өргөн мэдүүлэх,

11.4. Хөгжлийн төвөөр очиж болон үйлчилгээ авах боломж нөхцөл нь хязгаарлагдсан эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхэд, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдэд хичээлээс гадуур хүүхдийн хөгжлийг дэмжих сургалтын үйл ажиллагааг хүртээмжтэйгээр зохион байгуулах,

11.5. Энэ хуулийн 12.1 дэх хэсэгт заасан хөгжлийн төвийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ байгуулахдаа тухайн орон нутгийн сургууль, цэцэрлэг, соёлын төв, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн барилга байгууламжийг тэргүүн ээлжид гэрээгээр ашиглуулах,

11.6. Төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх хичээлээс гадуурх хүүхдийн хөгжлийг дэмжих сургалтыг зохион байгуулах гүйцэтгэгчийг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд нийцүүлэн сонгон шалгаруулж, гэрээ байгуулах,

11.7. Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нь 11.6 дах хэсэгт заасан эрхийг сум, дүүргийн Засаг даргад шилжүүлж болох бөгөөд ийнхүү шилжүүлсэн нь түүнийг хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

12 дугаар зүйл. Хүүхдийн хөгжлийн төвийн чиг үүрэг

12.1. Аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг нь тухайн орон нутгийн хүүхдийн тоо, нутаг дэвсгэрийн байршил, барилга байгууламжийн хүрэлцээ дээр тулгуурлан энэ хуулийн 4.1 дэх заалтад заасан чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулах сургалт, дугуйлан зохион байгуулах хүүхдийн хөгжлийн төвийг төвлөрсөн болон төвлөрсөн бусаар байгуулна.

12.2. Хүүхэд хөгжлийн төвийг байгуулахдаа тухайн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа сургууль, соёлын төв, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн барилга байгууламжийг тэргүүн ээлжид ашиглах бөгөөд хүүхэд бүрийн хэрэгцээ, шаардлага, онцлогт тохирсон ээлтэй, хүртээмжтэй байх нөхцөл боломжийг хангана.

12.3. Сонгон шалгаруулалтаар шалгарсан энэ хуулийн 4.1 дэх заалтад заасан чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулах хувь хүн, хуулийн этгээд гэрээний үндсэн дээр хүүхдийн хөгжлийн төвд үйл ажиллагаа явуулж болно.

12.4. Энэ хуулийн 12.1 дэх хэсэгт заасан хувь хүн, хуулийн этгээд нь эрсдэлт нөхцөлд байгаа болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд үйлчилгээ үзүүлэх тусгайлсан хөтөлбөр, хүний нөөцтэй байх бөгөөд энэ төрлийн үйлчилгээ үзүүлдэг мэргэшсэн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран зохион байгуулж болно.

12.5. Иргэн, хуулийн этгээдийн шаардлага хангасан барилга байгууламжид гэрээний үндсэн дээр хүүхдийн хөгжлийн төвийн үйл ажиллагааг явуулж болно.

13 дугаар зүйл. Боловсролын байгууллагын үүрэг

13.1. Бүх шатны боловсролын байгууллага нь үндсэн сургалтын цагаас бусад цагт тухайн сургуулийг хүүхэд хөгжлийн төвөөр ажиллуулах боломжоор хангана.

13.2. Сургууль, цэцэрлэгийн орчны аюулгүй, нээлттэй, хүртээмжтэй байдлыг хангана.

14 дүгээр зүйл. Хөгжлийн үйл ажиллагаа зохион байгуулагчийн чиг үүрэг

14.1. Хүүхдийн хөгжлийн үйл ажиллагаа зохион байгуулагч нь энэ хуулийн 4.1 дэх хэсэгт заасан хичээлээс гадуурх үйл ажиллагааны чиглэлээр мэргэшсэн байна.

14.2. Хөгжлийн үйл ажиллагаанд хамрагдаж байгаа хүүхдийн эцэг эх, асран хамгаалагч нартай хүүхдийг хөгжүүлэх, суралцуулах талаар хариуцлагын гэрээ байгуулж, эргэх холбоотой тогтмол харилцаж, санал хүсэлтийг хүлээн авч, тухай бүр шийдвэрлэн хамтран ажиллана.

14.3. Сургалт, дугуйланд хамрагдаж буй хүүхдүүдийг уралдаан, тэмцээн, хөгжлийн олон талт үйл ажиллагаанд оролцуулж, хүүхдүүдийн бүтээл, авьяас ур чадвар, амжилтыг эцэг, эх, асран хамгаалагч, олон нийтэд танилцуулж байна.

14.4. Хөгжлийн үйл ажиллагааны чанар, хүртээмж, үр дүнг сайжруулах чиглэлээр санал санаачилга гаргаж, төр, орон нутгийн холбогдох байгууллагууд, багш, эцэг эх, асран хамгаалагч нартай нээлттэй хамтран ажиллана.

14.5. Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих үйл ажиллагааны гадна хүүхэд хамрагдахгүй байхаас урьдчилан сэргийлж хамтарсан багийн гишүүдтэй хамтран ажиллана.

14.6. Хөгжлийн үйл ажиллагаа зохион байгуулагч нь сар бүр сургалтын үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийн баримтыг холбогдох мэргэжлийн байгууллагаар хянуулан баталгаажуулж, тухайн шатны Засаг даргын тамгын газарт хүргүүлнэ

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Санхүүжилт

15 дүгээр зүйл. Санхүүгийн эх үүсвэр

15.1. Хүүхдийн хөгжлийн санхүүжилтийг дараах эх үүсвэрээс бүрдүүлнэ. Үүнд:

15.1.1. Үндэсний баялгийн сангаас жил бүр олгох хөрөнгө;

15.1.2. Улсын болон орон нутгийн төсөв

15.1.3. Үндэсний болон олон улсын төсөл, хөтөлбөр;

15.1.4. Дотоод, гадаадын хуулийн этгээд болон олон улсын байгууллага, хувь хүнээс өгсөн хандив, тусламж.

16 дугаар зүйл. Хүүхдийн хөгжлийг санхүүжүүлэх зохицуулалт

16.1. Хичээлээс гадуурх хүүхэд хөгжүүлэх сургалтын үйл ажиллагааны зардал, дэд бүтэц, барилга байгууламж, тохируулга, шаардлагатай үед хэрэглэх материалаг нөөц, тоног төхөөрөмжийн санхүүжилт нь улсын төсөв, Үндэсний баялгийн сангаас жил бүр олгох хөрөнгө болон орон нутгийн төсвийн эх үүсвэрээс бүрдэнэ.

16.2. Хичээлээс гадуурх хүүхдийн хөгжлийг дэмжих сургалтад хамрагдах хүүхдэд сар бүр төсвөөс олгох санхүүжилтийн дэмжлэгийн хэмжээг Хүүхдийн эрхийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.6 дах хэсэгт заасан Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.

16.3. Хүүхдийн хөгжлийн төвд үйл ажиллагаа явуулж байгаа хөгжлийн үйл ажиллагаа зохион байгуулагчийн санхүүжилтийг тухайн шатны Засаг дарга талуудын хооронд байгуулагдсан гэрээнд заасны дагуу сар бүр олгоно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ

Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих.

17 дугаар зүйл. Хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих

17.1. Засгийн газар, бүх шатны Засаг дарга, хууль тогтоомжоор эрх олгосон бусад байгууллага, албан тушаалтан эрх хэмжээнийхээ хүрээнд хүүхдийн хөгжлийг дэмжих хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавина.

17.2. Тухайн шатны Засаг дарга болон боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага энэхүү гэрээний 9.1.3-т заасан мэдээллийн санд бүртгэлтэй хөгжлийн үйл ажиллагааг зохион байгуулагч хувь хүн, хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааны үр дүнг хүүхдийн оролцоо, чанар, хүртээмж, эцэг эхийн сэтгэл ханамжийн үндсэн дээр жил бүр дүгнэж жагсаалтыг шинэчилнэ.

17.3. Энэ хуулийн 17.2 дах хэсэгт заасан үр дүнгийн үнэлгээний журмыг Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.

18 дугаар зүйл. Хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

18.1. Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн болон зөрчлийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

18.2. Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

18.3. Энэ хуулийг зөрчсөн этгээдэд торгууль оногдуулсан нь тухайн зөрчлийг арилгах, зөрчлийн улмаас бусдад учруулсан хохирлыг нөхөн төлөх хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

19 дүгээр зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох

19.1. Энэ хуулийг 2025 оны ... дугаар сарын ...-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.